

Kooperatiivi ry

Avauspuhe

Puheenjohtaja Sami Karhu, Kooperatiivi ry

Julkistamistilaisuus Pellervossa 26.3.2026, Helsinki

Arvoisa yleisö,

Tervetuloa Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin julkaiseman teoksen ”*Kooperatiivi yhteistoiminnan kehittäjänä - Taloudellisen yhteistyön ja osuustoiminnan tutkimuksen seuran neljä vuosikymmentä*” julkistamistilaisuuteen.

Minä olen Kooperatiivin puheenjohtaja Sami Karhu.

Olemme kiitollisia, että olette mukana. Varsinaisen sisällön rakennamme yhdessä.

Tämä historiateoksen tavoite on kertoa Kooperatiivin kaikille sidosryhmille sen, keitä oikeastaan olemme. Miksi meillä on osuustoimintatutkimuksen tiedeseura ja miten se edistää taloudellisen yhteistoiminnan tutkimusta ja tutkimustiedon hyödyntämistä yhteiskunnassa.

40-vuotiaan Kooperatiivin historiikki teos on tarpeellinen. Oleellisen on, että saimme teokseen Kooperatiivin perustajien kokemuksia heidän itsensä elämänmakuisesti kertomana. Teos vahvistaa Kooperatiivi-identiteettiämme ja määrittää sen paikkaa tieteen järjestelmässä. Teos on rakennettu niin, että osa artikkeleista antaa yleiskuvan osuustoiminnan ja Kooperatiivin kehityksestä, osa kertoo tarkemmin jostakin teemaasta kooperatiivilaisten matkan varrelta. Tarina on keskittynyt Kooperatiivin kahteen ensimmäiseen vuosikymmeneen mutta kulkee tähän päivään saakka. Historiateoksessa on myös aukkoja joiltakin vuosilta. Se ilmentää myös sitä,

että toiminnassa on ollut sekä vilkkaampia että hiljaisempia ajanjaksoja. Aaltoliike kuuluu yhdistyksen elämään.

Tässä tilaisuudessa käymme läpi kokemuksiamme ja *kysymme, mitä oppia Kooperatiivin tarina antaa meille tulevaa varten osuustoiminnan opetuksen, tutkimuksen ja yhteistyöverkojen rakentamisessa.*

Pitäisin tätä näkökulmaa kovasti arvossa. Nuoria tutkijoita ahertaa osuustoiminta-aiheiden parissa ja myös Kooperatiivin johtokunnassa. Toivomme kuulevamme monenlaisia näkökulmia ja arvostamme niistä jokaista. Opeille on käyttöä.

Kooperatiivi syntyi 1980-luvulla pumppaamaan henkeä osuustoiminnan kehitykseen. Tuolloin osuustoiminta todella tarvitsi elvytystä. Osuustoiminnan toivoa luova utopiaenergia oli kadonnut etujärjestöjen hallitseman suomalaisen sääntelytalouden korporatiivisiin rakenteisiin. Tilanne jähmetti yritysten muutosherkkyttä muuttuvassa maailmassa. Tilanne näkyi Osuustoimintayritykset haparoivat niiden perustehtävän ymmärryksessä ja toteuttamisessa, osuustoiminnan identiteetin tulkinnoissa, omistajuudessa, johtamisessa, jäseniteissä, taloudellisessa suorituskyvyssä, yrityskulttuureissa ja uusien osuuskuntien vähäisessä synnyssä. Yhteiskunta ja markkinat olivat avautumassa. Nouseva kilpailutalous haastoi vanhat rakenteet, toimintatavat ja kulttuurit niin osuustoiminnassa kuin muualla talouselämässä. Osuustoiminnan reformiliike oli välttämättömyys.

Kooperatiivi on ollut yhtenä rattaana uudistustyössä, joka on nostanut osuustoiminnan menestykseen. Nousun takana ei ole erityisiä institutionaalisia etutekijöitä vaan, että osuustoiminta on löytänyt liiketoimintamallin uutta luovan perustehtävän uudelleen. Tilanne on nykyään aivan toinen kuin neljä vuosikymmentä sitten. Kehitys näkyy osuustoimintayritysten iskukyvyssä, uusien osuuskuntien perustamisaloissa ja osuustoiminnan tutkimuksessa ja opetuksessa.

Se näkyy myös osuustoiminnan järjestöllisessä eheytyemisessä ja avautuneessa keskusteluilmapiiirissä.

Kehitystyö on toki kesken, jos koskaan valmiiksi tuleekaan. Kaikelle ponnistelulle on edelleen tarve niin yrityksissä kuin sidosryhmissä.

Mitään ei tule ilman antaumusta ja uhrautumista, kuten osuustoimintapioneeri, talousneuvos Hedvig Gebhard opetti. Kooperatiivilaiset tietävät, mitä tämä tarkoittaa. Kirjasta sen voi lukea.

Arvoisa yleisö,

Kaiken oppimamme perusteella olemme tehneet Kooperatiivin strategian tuleville vuosille. Sanoitimme Kooperatiivin tarkoituksen seuraavasti ”tutkittu tieto osuustoiminnasta inspiroi ja uudistaa.” Visiomme on ”kipinää kohtaamisista.” Uuden strategian pohjalta käynnistyi viime tammikuussa yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa osuustoiminnan tohtoriopiskelijoiden foorumi.

Otimme kaikessa huomioon, että Kooperatiivin toiminta perustuu vapaaehtoiseen talkootyöhön. Kooperatiivi-henki on aina läsnä.

Arvoisat kumppanit,

Kaikille kirjoittajille todella suuri kiitos ponnisteluistanne. Talkoilla teimme tämän julkaisun. Kiitos Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry:n hallinnoimalle Hannes Gebhardin rahastolle taloudellisesta tuesta. Kiitämme Helsingin yliopiston Ruralia-instituuttia julkaisun taittoon ja julkaisusarjaan liittyvästä yhteistyöstä. Taittaja Jaana Huhtala ansaitsee nimeltä mainiten kiitoksen. Tämä kirja juhlistaa myös Ruralian 20 vuoden ajan koordinoimaa Osuustoiminnan ja yhteisötalouden yliopistoverkoston, Co-op Network Studiesia. YK:n osuustoimintavuosi 2025 innoitti meitä ponnistelemaan.

Kiitos toimitusjohtaja Mari Kokolle ja Pellervolle, että saimme tulla vieraaksenne. Pellervossa on aina apu lähellä.

Kirja on verkossa kaikkien luettavissa. Kirja on saanut myös painoasun. Kirjaa on täällä saatavissa. Olkaa hyvä!

Ohjelma jatkuu seuraavasti.

Kirjan idea ja esittelyn hoitaa dosentti, vieraileva tutkija Tapani Köppä. Keskustelun avauksen tekee emeritusrehtori ja professori Jukka Kola. Seuraa kaikkien yhteinen vapaa keskustelu Mitä opimme Kooperatiivin tarinasta tulevaa varten? Yhteenvedon siitä mitä oppia saimme, tekee akatemiaturkija Taneli Vaskelainen. Tilaisuuden päätösajatukset lausuu Kooperatiivin varapuheenjohtaja Anu Puusa.

Tilaisuus tallennetaan.

Tapani Köppä, ole hyvä!